

Den 20 januari: Guy har berättat att Nanna Svartz har föreslagit honom att på försök skicka gåvopaket till Raoul till något fängelse i Ryssland, där han möjligen skulle kunna befinna sig. Hon hade tänkt sig att sådant paket kanske skulle kunna komma fram till honom och att de i varje fall skulle kunna föranleda undersökningar beträffande honom. Guy hade bett Birgitta Wallenberg att skicka gåvopaket dels till Ljubljanskaja fängelset i Moskva och Vladimirfängelset, vilket hon gjort. Något resultat härav har icke hörts av, men aktionen vittnar om det intresse för Raoul som fortfarande finns.

Den 17 februari: För någon tid sedan kom det ett brev från en fru Olofsson i U.S.A., som berättade att hon bett för en svensk som skulle sitta fången i Ryssland, men vars namn hon inte kände till. En gång hade hon emellertid i en syn sett namnet Raoul Wallenberg och hon hade då förstått att hennes böner gällt honom. I dag kom hon och hennes man som är missionär, ut till oss och talade om att dom bad för Raoul dagligen. Mannen ägnade sig också åt att rädda narkomaner med börens hjälp, vilket i en del fall lett till deras botande. Jag gav dem ett av min P.M. ang. Raoul vilket dom kanske kan missbruka.

Stig Engfeldt, som nu är generalkonsul i Montreal, har skrivit till U.D. och meddelat att ungerska judar i denna stad ämna bygga en synagoga som dom vill ge Raouls namn eller där dom vill sätta upp en minnesplatta. För invigningen som är avsedd att hållas på Raouls födelsedag den 4 augusti anhåller dom om material ang. hans liv. Maj, som skrivit till Engfeldt att hon inte har något emot aktionen, har samtidigt skrivit till Mr. Morse, som skrivit en artikel om Raoul i tidskriften "Look", och bett honom om medgivande att skicka manuskriptet till hans artikel till Montreal.

Den 20 februari: En friherrinna von Alfthan som flytt hit från

Ryssland och som vi träffat någon gång hos Sigrid^H agsrömer , har ringt och meddelat att hon sedan många år känt Björkelund och dennes familj samt att hon kunde intyga att Björkelund är en mycket hygglig och tillförlitlig person . Hon ämnade fara till Finland i sommar och skulle då tala med honom om Raoul .

Den 1 Mars: Brev från Morse , som säger att hans artikel ännu inte kommit in i "Look " och att den dessförinnan icke får lämnas ut till utomstående . Den kommer antagligen ut i sommar och då kan den användas vid synagogsinvigningen. Morse skickar samtidigt en ändrad formulering till artikelns ingress, som Maj finner mindre tillfredsställande . Hon tänker skriva till honom och meddelar honom sina invändningar .

Den 7 mars : Sv. Dagbl. har i dag en artikel om en rysk författare Valery Tarsjis , som i kväll håller föredrag i en studentförening i Göteborg . Enl. artikeln har ^{han} berättat om att det finnes ett sjukhus för 25.000 patienter 40 km. från Moskva , kallat "De vita pelarna " Över 80% av patienterna är icke önskvärda f. d. kommunister . Ingen lämnar sjukhuset levande. Tarsjis som varit patient där , har emellertid fått lämna det och är nu bosatt i Frankfurt-am- Main . Han säger att hans medpatienter var friska och sunda . Någon annan behandling än mental eller kroppslig bedövning förekommer ick Tarsjis har skrivit en bok om sjukhuset med titeln "Paviljong 7" . Maj har talat om mannen med Philipp och Nanna Svartz. Den förre är skeptisk . Nanna tror inte att Raoul tagits in just på det sjukhuset . Hon har läst boken med stort intresse

Den 25 juli : I dag besöktes vi av ett israeliskt par Moshe Barr- Nea , Public relations & press adviser och Dr Lilian Barr-Nea . Den förre som är född i Polen, i Lodz, uppgav sig ha deltagit i Sinaifältttåget i juni och där fått idén att sprida kännedomen om Raoul Han talade under tre timmar på e

1967

-sid 322-

en svårförståelig tyska om att man skulle bilda en kommité för att göra propaganda för Raoul, och skriva en bok och en teaterpjäs, instifta ett Raoul Wallenberg pris som årligen skulle delas ut till dem som utmärkt sig för människovänliga handlingar, utfärda Wallenberg pass till statslösa personer m.m. Han sa bl. a. att Raoul räddat Europas själ, men att Europa förrått honom. Han ansåg att vi borde kräva rysserna på ett rehabiliteringsintyg om att Raoul var oskyldig, ett s.k. lettre d'innocence, och att man se'n striden förts över på fiendens mark skulle kunna rulla upp flera upplysningar. Han begärde att få veta var materialet ang Raoul fanns, vartill vi svarade att det fanns hos U.D., att det var hemligt, men att Philipp hade det mesta.

Philipp som dagen innan hade haft ett långt samtal med honom, uppgav att han den 27 juni sett i T. V. en intervju med Barr-Nea, som visat för intervjuaren en bok, som han skrivit om Raoul, och talat om att ett israliskt-svenskt filmbolag skulle spela in en film om honom. Vid gårdagens samtal med Philipp hade han sagt att boken ännu inte var skriven och filmprojektet ännu inte börjat.

Den 6 augusti: Philipp har omtalat att han av en bokförläggare Holmström ^{satt höra} att då det ^{vårens} var 1947 var fråga om Raouls kandidatur till det Nobelska fredspriset hade Undén vid ett besök i Oslo sagt till den norska utrikesministern Lange ^{att Raoul nog var död.} ^{Nina hört berättas} ~~Nina~~ berättas av Ulf Brandell att ambassadör Gunnar Hägglöf, som 1946 var placerad i Moskva, föreslagit Undén

att man i samband med den kredit på en milliard kronor, som detta år ställdes till Sovjets förfogande, skulle begära Raouls hemsändande, men att Undén avböjt detta förslag.

Den 9 augusti: Eskiltuna kuriren har i dag publicerat en intervju med en ungrare vid namn Istvan Aekerman, som enl.

1967

sid 323 -

intervjun suttit i Ljubljanskaja fängelset 1945 - 1948 och därvid träffat Raoul . Philipp har i anledning därav rest till Katrineholm och uppsökt Ackerman , som arbetat som ladu-
 -gårdsförman på ^{Stoa} Djulö utanför stafan Ackermann ^{hade} verk-
 sammat mycket hygglig , men ~~en~~ förnekat att han träffat Raoul under sin fängelse tid i Ryssland . Efter den ungerska rev-
 oluten 1956 hade han flytt till Österrike , där han under e-
 en tid vistats i Salzburg . Där hade han träffat en ungerska
 som också varit fånge i Ryssland . Hon hade berättat att hon
 i lägret Buchta - Wania i Östra Sibirien träffat Raoul och
 att hon anmält detta till svenska konsuln i Salzburg . Acke-
 mann kände endast ungerskans förnamn Olga ., men inte efter-
 namnet . Hon hade 1959 fått inresetillstånd till U.S. A.
 Philipp har skrivit till konsuln i Salzburg och bett om
 hennes fullständiga namn .

Den 15 augusti: Sydsvenska Dagbladet har i dag intagit ett v-
 vittnesmål av en ungersk , som av hänsyn till sin i Ungern
 bosatta familj inte vill uppge sitt namn . Han har berättat
 att han under år 1946 - 1947 varit i ett fångläger Mona-
 stirka c:a 3 mil sydöst om staden Gorkij . I lägret fanns c
 c:a 5000 fångar fördelade på 45 baracker . I en av dessa ,
 omgiven av ett högt stängsel och strängt isolerad , förva-
 rades 17 politiska fångar . Av en medfånge fick han höra at
 bland dem fanns en svensk som hette Wallenberg . Han hade f
 förut hört dennes namn , när han 1945 arbetade i en traktor
 fabrik . Det sades där att en svensk vid namn Wallenberg ar-
 betade i Vladimir . Vittnet hade dock icke sett honom där .
 I monastirka lägre hade han däremot sett honom innanför stäng-
 slet . Så vitt han mindes var han 1.80 m . lång , blek och l-
 litet framåtböjd . Någon kontakt med honom hade han inte .
 Vittnet hade frigivits från Monastirka i september 1947 . Då
 hade Wallenberg varit kvar i lägret .

Guy har talat med vittnet i telefon , varvid denne vidhållit sina uppgifter enl. tidningsartikeln. Han hade tillfångatagits tillsammans med några andra ungerska officerare. Till M Monastirka lägret hade han kommit i juni 1946 och stannat där till september 1947. Då några omflyttningar inte brukade göras beträffande de fångar, som hölls isolerade där , antog vittnet att Wallenberg var kvar i september. Det var en medfånge som omtalat att en diplomat vid namn Wallenberg fanns i isoleringsavdelningen . Vittnet trodde att han var ungrare och blev mycket besviken när han se'n fick veta att han var svensk . En medfånge hade utpekad svensken , när isoleringsfångarna rörde sig innanför stängslet . Ungraren hade medfört en del anteckningar , när han lämnade Ungern, och hade lämnat sina uppgifter med ledning av dessa anteckningar.

Den 23 augusti . Borgmästaren i en kommun i Väst-Berlin vid namn Wilmersdorf har skrivit och meddelat att kommunens fullmäktiga beslutat att kalla en gata i staden med Raouls namn. Med Philipps hjälp har jag skrivit ett brev till borgmästaren och tackat kommunen för denna hedersbevisning men framfört som villkor att han skulle framhålla att den inte skulle ske postumt. Mitt brev är av följande lydelse:

Djursholm den 23 augusti 1967.

Herrn Bezirksbürgermeister Gerhardt Schmidt. Fehrbellin Pl. 4
Berlin . Sehr geehrter Herr Schmidt,

Im namen meiner Gattin und im meinen bestätige bestätige ich dankend Ihr Schreiben von 18 d. m. Wir waren gerührt darüber dass Sie und Ihrer Verordnetenversammlung und Ihr Bezirksamt beschlossen einen Abschnitt der Strasse " Volkspark " Raoul Wa Wallenberg Strasse " ⁻ⁿ⁻ umzubenennen

Ihre freundliche absicht damit ist Wohl, seiner humanitären ei Einsatz zwecks Rettung von Naziverfolgten - Juden , aber auch nicht Juden - Zu ehren . Aber Sie werden verstehen , dass wir-

